

THE FOREIGN POLICY OF INTERWAR LITHUANIA IN THE UKRAINIAN AND UKRAINIAN-LANGUAGE PRESS (1917–1939)

Artem Petryk

Abstract

The events that took place in Lithuania, both during the struggle for the revival of the Lithuanian state (1917–1918) and during the years of its sovereignty up to 1940, aroused the interest of the Ukrainian public. Both nations, Lithuania and Ukraine, went a similar way in implementing their national state projects. As the project of sovereign Ukraine failed, however, Lithuania became important, because it provided significant support to the Ukrainian liberation movement, and was perceived among nationalist Ukrainian elites as a historical and natural ally. The article shows how the priorities and vectors of Lithuanian foreign policy were covered by the Ukrainian press. The author discusses the period between the world wars. An integral part of the article is a list of publications in Ukrainian and Ukrainian-language periodicals devoted to these questions.

KEY WORDS: Lithuanian foreign policy, Ukrainian SSR, Ukrainian press, Ukrainian issue, Lithuanian-Polish relations, Lithuanian-German relations.

Anotacija

Tiek kovos dėl Lietuvos valstybės atkūrimo etapu (1917–1918 m.), tiek vėlesniu suverenios valstybės laikotarpiu (iki 1940 m.) ukrainiečių visuomenė domėjosi Lietuvoje vykusiais įvykiais. Šiaip ar taip, abi tautos, lietuviai ir ukrainiečiai, judėjo panašiu jų tautinių valstybių projektų realizavimosi keliu. Tačiau suverenios Ukrainos projektui žlugus, Lietuva tapo svarbi dėl ukrainiečių išsivadavimo judėjimui teiktos reikšmingos paramos ir tautiškai nusiteikusių ukrainiečių elito požiūrio į ją, kaip vieną iš istoriškai susiklosčiusių ir tikrų sąjungininkių. Straipsnyje nagrinėjama, kaip ukrainiečių spauda perteikė Lietuvos valstybės užsienio politikos prioritetus ir pagrindines kryptis. Tyrimui naudotos publikacijos, skelbtos laikotarpiu tarp dviejų pasaulinių karų. Sudėtinė šio straipsnio dalis yra Ukrainos ir ukrainiečių kalba spaudoje skelbtų publikacijų, skirtų šiems klausimams, sąrašas.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Lietuvos užsienio politika, Ukrainos TSR, ukrainiečių spauda, Ukrainos klausimas, Lietuvos ir Lenkijos santykiai, Lietuvos ir Vokietijos santykiai.

Artem Petryk (Артем Петрик), dr. (кандидат історичних наук), research fellow, Klaipėda University, Institute of Baltic Region History and Archeology, Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda, Lithuania. Email: Getmanat@meta.ua.

On 22 January 1918, the Fourth Universal of the Central Rada proclaimed the independence of the Ukrainian People's Republic. Just three weeks later, on 16 February 1918, the Lithuanian Taryba announced the restoration of the state of Lithuania. For both peoples, this meant the continuation of a fierce struggle for sovereignty and independence. The result of the struggle was more successful for Lithuania, which resisted hostile geopolitical projects.

Lithuania's path to restoring its state and the struggle for recognition by the international community were of interest to the Ukrainian public, since the Ukrainian realities were fully in line with these events. There are several reasons for this, of which the main ones are: 1. The historical proximity of the two peoples, who lived for several centuries in a single state, the Grand Duchy of Lithuania, and later within the framework of the Polish-Lithuanian Commonwealth. 2. The similarity of the tradition of the struggle for the preservation of the national and cultural identity during the years Lithuania and Ukraine were under the rule of the Russian Empire. 3. The desire of the Ukrainian intellectual elite to understand the causes of the catastrophe of the Ukrainian state in 1920–1921, and to use Lithuania as an example to analyse the experience of building a nation-state that managed to preserve itself throughout the interwar period, being between different, often unfriendly, large international powers.

At the same time, the experience of studying the history of neighbouring countries and peoples through the lens of the array of information provided by periodicals is extremely insignificant in Ukrainian historiography (at the moment, it is presented only in basic research on the history of Serbia before the First World War [Svitlana Chernik¹, Oleh Pavliūchenko²], interwar Poland [Svitlana Kravchenko³], Italy under Mussolini's rule [Iūrii Mel'nyk⁴], and Slovakia [Oksana Kushnir⁵]). In the context of Lithuanian studies, it is practically absent.

In this article, we will review and analyse publications in the interwar Ukrainian press, both in shaping the image of the state of Lithuania for the Ukrainian public, and as a relay of the main milestones of Lithuania's foreign policy between the world wars.

¹ CHERNIK, Svitlana. *Hazetna periodyka Ukraïny iāk dzherelo doslidzheniia politychnoi istorii Serbii 1878–1918 rr.*: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk. Kyiv, 2012.

² PAVLIŪCHENKO, Oleh. *Ukraïna v rosiis'ko-iūhoslaviūns'kykh suspil'nykh zvīazkakh (druha pol. XIX – pochatok XX st.)*. Kyiv, 1992.

³ KRAVCHEKNO, Svitlana. *Periodychni vydanniia Pol'shchi 20–30-kh rokov XX stolittia u svitli suspil'no-kul'turnykh protsesiv mizhvoiēnoi doby: literaturna komunikatsiia, pol's'ko-ukraïns'kyi dialoh*: avtoref. dys. ... d-ra nauk. Kyiv, 2010.

⁴ MEL'NYK, Iūrii. *Vybir zhurnalista v umovakh totalitarnoi derzhavy (na materialii italiis'koi presy 20 – 30-ykh rokov XX st.)*: avtoref. dys. ... kand. nauk. Kyiv, 2015.

⁵ KUSHNIR, Oksana. *Zhurnal «Dukliia» (Slovachchyna, 1953 – 2004 rr.): orhanizatsiinyi, problemno-tematychnyi ta zhanrovyi aspekty*: avtoref. dys. ... kand. nauk. Kyiv, 2008.

The appendix to the article contains a bibliography of publications on target issues in periodicals, mainly newspapers. This is the first attempt in Ukrainian historiography to systematise Lithuanian foreign policy in a single list of publications from the interwar Ukrainian press.

The struggle for the restoration of the state of Lithuania and the beginning of Lithuania's foreign political activity as covered by the Ukrainian press (1917-1918)

An increased interest in Lithuania and the liberation movement of the Lithuanian people began to be observed in the Ukrainian press from the spring of 1917. This is quite natural, since as a result of the February Revolution in Russia, the Ukrainian movement itself was becoming more active and was heading towards building its own sovereign state.

On 17 March 1917, the Central Rada, the representative body of the Ukrainian movement, was created in Kyiv, which later became the governing state body of the Ukrainian People's Republic that formed in November 1917. The initiator of the creation of the Rada was the Society of Ukrainian Progressives. In addition to its members, the Rada included representatives of various Ukrainian political groups and organisations: military, professional, student and clerical, as well as the Ukrainian Scientific Society, the Pedagogical Society, etc.⁶ The well-known historian Professor Mykhaïlo Hrushevs'kyï was elected chairman of the Rada. On 22 March, the Central Rada issued an appeal to the Ukrainian people, in which it urged Ukrainians to revive their national culture, 'to create a new, free life'.⁷

One of the first reforms was the revival of the Ukrainian press. They restored the *Nova Rada* daily newspaper, which gained great popularity among readers. It was a kind of public mouthpiece of revolutionary processes taking place in Ukraine. From 1918, the newspaper was the official organ of the Ukrainian Party of Socialists-Federalists, and the flagship of Ukrainian periodicals of those times. One of the editors was Serhii Iľfremov, the deputy head of the Central Rada, and the head of its Presidium, the Small Rada⁸.

The subjects of articles devoted to Lithuania varied, but mainly covered themes such as the activities of the Lithuanian national democratic movement and the work of the Taryba. These types of notes and articles were characteristic of the spring and summer of 1917. In addition, in that period, a lot of analytical articles examined the

⁶ POLONSKA-VASYLENKO, Nataliia. *Istoriia Ukrainy*. T. 2. Kyiv, 1995, s. 459.

⁷ DOROSHENKO, Dmytro. *Istoriia Ukrainy*. T. 1. Uzhhorod, 1932, s. 41-43.

⁸ SURAI, Iľfrii. Z istorii ukrains'koi hazety «Nova Rada» (1917 r.). *Zapysky istorychnoho fakul'tetu [Odes'koho derzhavnogo universytetu]*, 1995, vyp. 1, s. 225-230.

Lithuanian movement for statehood in the context of similar undertakings by other peoples of the former Russian Empire.⁹ The prospects for creating a future democratic state of Lithuania were also considered.¹⁰ In the autumn of 1917, the Ukrainian press actively reported on the Congress of the Peoples of Russia that convened in Kyiv on 8–15 September 1917.¹¹ Among 92 delegates from dozens of ethnic groups, there was a delegation from Lithuania, headed by Augustinas Voldemaras. Contrary to the decree of the Congress ‘On the Federal Structure of the Russian State’, and the overwhelming majority of delegations voting to keep Russia unified, the Lithuanian representatives were the only ones who advocated complete independence, moving past the stage of autonomy. This ‘démarche’ caused much commotion at the Congress.¹² Ukrainians read in *Nova Rada* about the declaration of independence by Lithuania.¹³ Among the significant number of articles that came out between the winter of 1917 and the autumn of 1918, the greatest interest, in the context of the study of Ukrainian-Lithuanian relations of that period, lies in those that covered the establishment of diplomatic relations between the countries.¹⁴ This applies especially to a set of articles aimed at analysing the possibility of creating a hypothetical union called the Baltic-Black Sea Federation. The Ukrainian press discussed various versions of this geopolitical formation as a unified Lithuanian-Ukrainian-Belarusian state, which could become a reincarnation of the Grand Duchy of Lithuania.¹⁵ Or a kind of military, political and strategic alliance of newly formed states of the region,¹⁶ directed against the Bolshevik threat. In addition, in this context, hopes were pinned on strengthening the positions of Lithuania and Ukraine in the region, and their alliance as neighbouring countries. In the autumn of 1918 in Kyiv, they still considered it necessary to establish a common border between the two countries.¹⁷ However, none of the options for strategic cooperation were implemented, as a result of the collapse of the Ukrainian state and most of its territory being taken by Soviet Russia. At the same time, Ukrainian journalism started a new ‘emigré’ phase in its history.

⁹ Narody Rosii i derzhavnii tsentralizm. *Nova Rada*, 27.04.1917, № 22, s. 1.

¹⁰ Lytovs'ka respublika. *Nova Rada*, 30.04.1917, № 25, s. 3.

¹¹ REIENT, Oleksandr. Z'izd ponevolenykh narodiv 1917. In *Entsyklopediiā istorii Ukraïny: v 10 t.* Hol. red. kol. Valerii SMOLIĬ. T. 3: E—Ĭ. Kyiv, 2005, s. 362.

¹² Z'izd narodiv. *Nova Rada*, 17.09.1917, № 139, s. 2.

¹³ Samostiĭnist' Lytvy. *Nova Rada*, 29.09.1917, № 149, s. 4.

¹⁴ Konsul's'ki ustanovy Ukraïns'koï derzhavy. *Nova Rada*, 08.10.1918, № 182, s. 1.

¹⁵ Rozmova z bilorus'kym poslom. *Nova Rada*, 19.06.1918, № 103, s. 2.

¹⁶ Chornomors'ko-Baltiï's'kyi soiūz. *Nova Rada*, 13.10.1918, № 187, s. 1.

¹⁷ The length of the border, according to the plan of the Ukrainian Ministry of Defence, was to be 100 *versts* (about 106.6 km), from the town of Melnik to the city of Pruzhany (see: V spravi kordonu mizh Ukraïnoiū ta Lytvoiū. *Nova Rada*, 08.10.1918, № 182, s. 1). Ukraine took the Pinsk, Mazyr and Gomel districts of Belarus (see: KUCHERUK, Oleksandr. *Lytva i Ukraïna: epizody spil'noi istorii*. Kyiv, 2019, s. 72). Dmytro Doroshenko, the minister of foreign affairs of Ukraine, later justified the seizure of Belarusian territories as necessary to control the Brest-Kobrin-Luninets-Gomel line. The Ukrainian government considered the city of Gomel to be the key to Kyiv and the whole of northern Ukraine: DOROSHENKO, Dmytro. *Moi spomyny pro nedavniē mynule (1914–1918)*. L'viv, 1923, s. 309–310.

Coverage of Lithuania's foreign policy in the Soviet Ukrainian press

Nevertheless, the topic of the foreign policy of the state of Lithuania in the context of the geopolitical game of the 1920s received significant coverage in the press of the Ukrainian Socialist Soviet Republic (USSR). As a puppet state, it received the capacious definition of 'disembodied subject of international law'.¹⁸ However, prior to its official entry into the USSR in December 1922, the Ukrainian SSR conducted a nominally sovereign foreign policy. In this context, Lithuania was a focus of attention of the Soviet press of Ukraine.

On 14 February 1921 in Moscow, a peace treaty was concluded between the Ukrainian SSR and Lithuania.¹⁹ This agreement, despite a lot of incidents, was of great importance from the point of view of international law, relating to the issue of legitimising the territorial integrity of the state of Lithuania, including the Vilnius region.

Initially, in preparing the treaty, Soviet diplomats stated that a 'peace treaty' was not required, since Ukraine and Lithuania were not at war. Nevertheless, the official line from Kharkiv (the capital of the Ukrainian SSR from 1919 to 1934) was that a peace treaty with another state could be the simplest way of including the Ukrainian SSR in the system of international relations. Simultaneously, in order to substantiate the meaning of such a form of agreement, the Soviet side proposed justifying the 'state of war' with Lithuania by the fact that since November 1918, the state of Lithuania was de facto at war with the Ukrainian SSR, since some of the Soviet troops stationed on Ukrainian territory were subordinate to the Council of People's Commissars of Soviet Russia.²⁰ Such an 'obscure' justification, however, met no objections from the parties to the treaty, since each had its own clear reasons.

Lithuania recognised de jure the Ukrainian SSR. The Republic of Lithuania and Ukraine recognised each other's territorial integrity 'on the basis of agreements with adjacent states'.²¹ These could include the treaty signed earlier between Lithuania and the RSFSR, which recognised the Vilnius region as an integral part of Lithuania. Thus, the treaty with the Ukrainian SSR became the second one concluded by Lithuania, which set a necessary precedent in the dispute with Poland over the Vilnius region.

¹⁸ SATSKII, Pavel. Sovetskaia Ukraina 1920-kh godov: «bestelesnyi» sub"ekt mezhdunarodnogo prava, retrieved 23.09.2019, URL: <<https://zn.ua/history/sovetskaya-ukraina-1920-h-godov-bestelesnyy-subekt-mezhdunarodnogo-prava-.html>>.

¹⁹ PAVLENKO, Viktoriia. Dohovir myrnyĭ mizh Ukrain's'koïu SRR i Lytovs'koïu Demokratychnoïu Respublikoïu 1921. In *Entsyklopediiā istorii Ukrainy...* T. 2: H-D. Kyiv, 2004, s. 428.

²⁰ SATSKII, Pavel. Mirnyi dogovor mezhdou Ukrainoi i Litvoi 14 fevralia 1921 (predposylki i politiko-pravovoe znachenie), retrieved 23.09.2019, URL: <<http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/3975-mirnij-dogovir-mizh-ukrayinoju-i-litvoju-14-ljutogo-1921-r.html>>.

²¹ Myrnyĭ dohovir mizh Ukrainoïu i Lytvoïu, 14 liutoho 1921 r. In *Ukrains'ka RSR na mizhnarodnii areni: zbirnyk dokumentiv (1917-1923)*. Vidp. red. Volodymyr KORETS'KYĬ. Kyiv, 1966, s. 240-243.

The treaty was ratified in October 1922.²² This caused a surge of enthusiasm in the Soviet press in Ukraine, as Lithuania was only the third state with which the Ukrainian SSR concluded such an agreement as a subject (after Poland and the RSFSR).²³

According to the treaty between the Ukrainian SSR and the LDR (Lithuanian Democratic Republic), the parties undertook to regulate the option of citizenship, as well as the return to Lithuania of refugees who found themselves in Ukraine during the First World War.²⁴ The return to the homeland of Lithuanian citizens was prepared long before the legal registration of relations between the two countries. Thus, in the spring of 1922, the regional Odessa press announced the start of registration of refugees from Lithuania.²⁵ However, the repatriation process dragged on for a long time, and by 1924 the issue was not resolved.²⁶ In connection with the creation of the USSR, the implementation of the 1921 treaty now fell to Moscow.

82

In general, when speaking about the subject matter and the vector of publications on Lithuanian foreign policy, Soviet Ukrainian newspapers mainly speculated on the issue of the Lithuanian-Polish conflict. It should be noted that a number of publications, not only in the central press, but also in the provincial regional media, are of some interest concerning the study of the issue of armed clashes along the demarcation line between Poland and Lithuania after the end of full-scale hostilities in the autumn of 1920. For example, in March 1923, the newspaper *Seliāns'ka bidnota* described an attack by a Polish detachment of 50 soldiers and 30 cavalry on a unit of Lithuanian military personnel.²⁷ The regional press of Volhynia²⁸ and Kharkiv²⁹ covered cross-border armed clashes in the spring of 1924. It should be noted that Soviet newspapers were politically biased to a considerable degree. The publications were full of various propaganda clichés. We can determine the foreign policy vector of the USSR of that period by the use of certain sets of clichés. For example, the attacks by Polish detachments on settlements on Lithuanian territory are described as a campaign by 'Polish gangs' or as 'atrocities by the Polish invaders'.³⁰ Naturally, the response of Lithuanian armed groups was reported in an absolutely different way. An indicative article was published on 23 May 1924 in the newspaper *Khar'kovskii proletarii*. The article 'The Rebel in Lithuania' vividly described a battle between 'a detachment of Lithuanian rebels [...]' and 'the Polish gendarmes' with the support of 'local kulaks [...]'

²² Ratifikatsiia mirnogo dogovora mezhdu Ukrainoi i Litvoi. *Izvestiia* [Podol'sk], 17.10.1922, № 229, s. 4.

²³ КУПЧУК, Олег; ПРОКОПЧУК, Ліубов. УСРР у радіанс'кій міжнародній політиці (1919–1923 pp.). *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 2009, vyp. 15, s. 429.

²⁴ *Dopolnitel'nyi dogovor k mirnomu dogovoru mezhdu Ukrainiskoi Sotsialisticheskoi Sovetskoi Respublikoi i Litovskoi Demokraticheskoi Respublikoi*. Khar'kov, 1922, s. 3, 5.

²⁵ Registratsiia bezhentsiv Litvy i Latvii. *Visty-Izvestiia* [Odessa], 13.05.1922, № 729, s. 1.

²⁶ Evakuatsiia bezhentsiv Latvii i Litvy. *Proletarskaia pravda*, 06.02.1924, № 30, s. 3.

²⁷ Naskoky poliāktiv na Lytvu. *Seliāns'ka bidnota*, 27.03.1923, № 263, s. 1.

²⁸ Pol'sha i Litva. Pol'skie bandy pereshli litovskuiu granitsu. *Volynskii proletarii*, 10.05.1924, № 104, s. 2.

²⁹ Pol'sha pokazyvaet prosveshchenie Litve. *Kommunist*, 09.05.1924, № 105, s. 3.

³⁰ Zverstva pol'skikh okkupantov v Litve. *Zvezda*, 23.08.1922, № 29, s. 1.

which took place close to a village near Vilnius. The Lithuanian detachment managed not only to emerge victorious in the skirmish, but also successfully retreated in order to get out of the way of the Polish cavalry detachment which came to the rescue.³¹

However, lip-service to the Lithuanian side should not be misleading, as it concerned only the Polish question. The Soviet Ukrainian press presented information in accordance with the general ideological line of the ruling party regarding the statement of the international position, with a necessary emphasis. From 1923 to 1925, negative articles about Lithuania started to appear often in the above-mentioned newspapers, disseminating communist stereotypes. The Lithuanian state was accused of either trying to create a 'bourgeois' coalition of Baltic countries against the USSR,³² or of conducting 'White terror' against its own workers.³³ In terms of research on methods of forming stereotypes in society used by the totalitarian propaganda machine, we notice several striking cliché markers used in relation to interwar Lithuania. Among them there were even such 'oxymorons' as 'kulak-priest Lithuania', 'kulak-bourgeois',³⁴ 'kulak Lithuania',³⁵ etc.

Coverage of Lithuanian foreign policy in the Ukrainian emigré press

The defeat of Ukraine in the struggle for independence led to the forced emigration of a huge number of members of the intellectual and military elites. The fight for the restoration of the state shifted to a different plane. The word was the main weapon for numerous Ukrainian diasporas. Patriotic political and cultural associations of Ukrainians appeared abroad everywhere. Various periodicals circulated in large numbers. In the countries with the largest Ukrainian communities, the number of periodicals published during the interwar period amounted to dozens of titles: in Czechoslovakia 180, in Poland 50, in France 30.³⁶ In total, in the 1920 and 1930s, up to 1,300 publications of varying frequency were issued.³⁷

The Ukrainian Military Organisation (Ukraïns'ka viis'kova orhanizatśiia, UVO), which was formed in August 1920 by former Ukrainian army officers, emerged as the most radical force, aiming at restoring the independence of Ukraine by arms. In 1921, Colonel Iēvhen Konovalētś, an active participant in the 1917–1921 War of Independ-

³¹ Povstanchestvo v Litve. *Khar'kovskii proletarii*, 23.05.1924, № 31, s. 1.

³² Soiuz protiv SSSR. Latviia, Litva i Estoniia ob'ediniatsia. *Krasnyi chernomoret's*, 16.12.1924, № 273, s. 1.

³³ Protiv belogo terrora. Vozzvanie delegatsii Litvy, Latvii, Pol'shi i Estonii. *Vserossiiskaia kocheharka*, 15.07.1924, № 160, s. 3.

³⁴ Komsomol v kulatsko-ksendzovskoi Litve. *Molodaia gvardiia*, 18.02.1925, № 342, s. 1.

³⁵ Zverstva v kulatskoi Litve. *Griadushchaia smena*, 14.02.1925, № 12, s. 1.

³⁶ BOHUSLAVS'KYĪ, Oleh. *Presa mizhivoiēnnoi ukrains'koi emihratsiï i borot'ba za nezalezñnist' Ukraïny: istorychnyi shliakh, dosvid, dyskusii*. Zaporizhñhñia, 2008, s. 28.

³⁷ MARTYNIUK, Mykola. *Ukraïns'ki periodychni vydannñia Zakhidnoi Ukraïny, kraïn Tśentral'noi ta Zakhidnoi ĩvropy (1914–1939 rr.)*. L'viv, 1998, s. 297.

ence, joined the union. Members of the UVO (who totalled about 2,000 a year after the start of its activities³⁸) refused to recognise the liquidation of the Ukrainian state and the division of Ukrainian lands between the puppet Soviet republic and Poland according to the Riga Agreement of 1921.³⁹ The UVO proclaimed: 'We are not defeated! The war is not over! [...] Victory is ahead!'⁴⁰ The 'revolutionary explosion' in Ukraine, the organisation of a general uprising against the invaders and the restoration of independence were declared the main objectives.⁴¹ Poland and Soviet Russia were considered the main enemies; however, during the 1920s, priority was given to the struggle against Warsaw in connection with its introduction of pacification (a policy of appeasement) in ethnic Ukrainian East Galicia and West Volhynia.

In this regard, the UVO and its political wing, the Organisation of Ukrainian Nationalists (OUN), based on its platform in 1929, actively created a positive image of Lithuania as an ally and friend of the Ukrainian people. However, in the context of Lithuanian foreign policy, the Ukrainian movement was interested mainly in the Polish vector.

The UVO-OUN put out a number of publications. The most famous and most popular were the magazine *Rozbudova Natsii* and the underground newspaper *Surma*. They regularly covered the issue of Lithuania's support for the Ukrainian liberation movement. The monthly *Surma*, published in editions of 10,000 copies, was founded in January 1927. For six years (1928 to 1934) it came out in Kaunas. The newspaper was published on thin paper for discretion, and delivered illegally to Galicia through Czechoslovakia, where it was distributed for free. Its slogan was 'From door to door! From hand to hand!'⁴² Due to its radical anti-Polish content, it was banned in Poland. The *Surma* reader was threatened with jail.

In fact, collaboration with Ukrainian revolutionary organisations started for Lithuania in the early 1920s. The UVO/OUN relied on the Republic of Lithuania to keep the Galicia issue alive on an international level, and also counted on the financial and organisational support of Kaunas. For Lithuania, this alliance meant the possibility of maintaining a high degree of tension in Poland, where Ukrainians made up about 14% of the population.⁴³ Keeping the issue of disputed territories on the European

³⁸ DAROVANETS', Oleksandr. Orhanizatśiini pochatky UVO i ta formuvanniâ ii struktury (1920—1922). *Ukrains'kyi Vyzvol'nyi rukh*, 2007, zbirnyk 11, s. 51.

³⁹ *Dokumenty vneshnei politiki SSSR. T. 3: 1 iiulia 1920 g. – 18 marta 1921 g.* Red. G. BELOV, E. GARMASH, S. MAIOROV, A. MILLER, I. SADCHIKOV, A. STRUCHKOV. Moskva, 1959, s. 619–622.

⁴⁰ KYRYCHUK, Iŭrii. *Teror i teroryzm u Zakhidniï Ukraini. Politychnyi teror i teroryzm v Ukraini. XIX–XX st. Istorychni narysy.* Kyiv, 2002, s. 556.

⁴¹ VIEDIENIEIEV, Dmytro; IEHOROV, Volodymyr. Mech i tryzub. Notatky do istorii sluzhby bezpeky Orhanizatśiï ukrains'kykh natśionalistiv. *Z arkhiviv VUChK, HPU, NKVD, KHB*, 1998, № 1–2 (6–7), s. 366.

⁴² CHERCHENKO, Iŭrii. «Surma». In *Entśyklopediâ istorii Ukraïny...* T. 9: *Pryl—S.* Kyiv, 2012, s. 910.

⁴³ PORTIANKO, Roman. Polityka pol's'koho uriâdu shchodo ukraïntśiv u mizhvoïenniï period, retrieved 23.09.2019. URL: <https://zik.ua/news/2016/07/27/polityka_polskogo_uryadu_shchodo_ukraintsiv_u_mizhvoiennoy_period_729122>.

agenda in turn kept the Vilnius dispute in the focus of the world community. In 1922, through Iaroslav Olesnytŝkyi, a diplomatic agent of the West Ukrainian People's Republic (ZUNR) in exile, the UVO made contact with the Union of Riflemen of Lithuania. Two years later, Colonel Konovaltŝ, the leader of the UVO, visited Lithuania. At the same time, a UVO office opened in Kaunas, consisting of 15 agents led by Captain Ivan Rev'iuk (acting under the pseudonym of Jonas Bartovičius).

Contacts deepened further after the creation of the Lithuanian-Ukrainian Community (LUC). The organisation held its first meeting on 20 January 1928. The former Lithuanian minister of education Mykolas Biržiška (who was elected head), the publicist Vincas Krėvė-Mickevičius, the diplomat and head of the Union of Writers and Journalists Juozas Purickis, and the outstanding writer Juozas Tumas-Vaižgantas, initiated the creation of the LUC. The famous public figures Rapolas Skipitis and Vincas Daužvardas were elected to its Board.

In 1932, the Lithuanian-Ukrainian Society began to publish a bulletin in two languages, with about 70% in Lithuanian. The magazine contained information about the history and culture of Ukraine. A special focus was put on Ukrainian statesmen of the past, and, of course, the current cooperation between Ukraine and Lithuania. It wrote about the situation in Galicia, and the internal affairs of Lithuania, countries of Western Europe, the USA, etc.⁴⁴ In the Ukrainian-language part, information could also be found on issues such as the trials of activists in national socialist organisations in the Klaipėda region in 1934 and 1935. The article 'The Klaipėda Trial' published in issue No 17 in 1935 not only described in great detail the course and outcome of the court hearings, but also presented the history of the Klaipėda region in 1919 to 1934 and the structure of local national socialist organisations, and gave portraits of their leaders. We can assume that the publication provided the most specific coverage of the issue of all Ukrainian-language publications.⁴⁵

Extremely symbolic to the Ukrainian movement was the support of the Lithuanian side for holding mass events dedicated to memorable dates in the Ukrainian revolution and actions to support the liberation struggle in Galicia and Western Volhynia. These events were widely reported in the Ukrainian emigré press.

Lithuania celebrated the November Uprising at the top level (1 November, the day of the Galician revolution, which resulted in the formation of the ZUNR). This fact was truly important for interwar Europe.

In 1928, on the tenth anniversary of the formation of the ZUNR, celebrations were held in Kaunas. On 31 October, the celebration of the Decade of the Restoration of

⁴⁴ VASILIAUSKIENĖ, Aldona. «Vidomosti Lytovs'ko – Ukraïns'koho tovarystva»: vnesok do lytovs'koï kul'tury. *Visnyk L'vivs'koho universytetu*, 2007, vyp. 2, s. 97.

⁴⁵ Klaïpėds'kyi protŝes. *Lietuvių-ukrainiečių draugijos žinios. Informacinis biuletenis*, 1935, nr. 17, p. 4–12.

Ukrainian Statehood in the Western Lands opened with a Ukrainian Evening, with the participation of the Lithuanian intelligentsia and Ukrainian guests. Purickis made a long complimentary speech about the history of and modern pages in the struggle of the Ukrainians for independence, and their high level of national consciousness. The lecture gave way smoothly to a performance by bandura players. The next day, a joint Lithuanian-Ukrainian concert took place.⁴⁶

Two years later, the celebrations of the 12th anniversary of the ZUNR were on an even greater scale. This time, the events lasted as long as ten days. They opened on 21 October with a meeting organised by the Lithuanian-Ukrainian Community. The speakers gave speeches in Lithuanian and Ukrainian, which was all documented by journalists from the mainstream press.

86

At 10.00am on 1 November, in the Vytautas Church (the Church of the Assumption of the Virgin Mary), the poet, publicist, public figure and priest Fr Tumas-Vaižgantas led a memorial service for fallen and tortured fighters for the freedom of Ukraine. At 12.00pm, the bells of the Orthodox Church announced the beginning of a memorial service. Believers of various faiths came to the Church of the Resurrection of Christ to honour Ukrainian soldiers, officers, partisans and underground fighters who died for the independence of Ukraine during the War of Independence. The service was led by a military chaplain, the archpriest Ioann Korchinskii. A musical accompaniment was provided by the chorus of the State Opera of Lithuania and the solo singer Gražina Matulaitytė, as well as the Orthodox church choir. The service to mark the November Uprising was broadcast by the main radio station of the republic.

In the autumn of 1930, the Lithuanian intelligentsia participated in another event in solidarity with the Ukrainians. Every 14th day for three months, in October, November and December, the radio broadcast programmes in Lithuanian, Ukrainian, English, French, German and Polish prepared by representatives of Lithuanian culture and science, the public and journalists. They told the world about the liberation struggle of the Ukrainian people.⁴⁷

During the interwar period, Ukrainian emigré cultural groups, such as the Lithuanian-Ukrainian Community, and other organisations worked actively in Lithuania. Several Ukrainian associations were created in the 1930s, including the Cultural and Educational Society of Ukrainians in Lithuania (founded in 1934), and the Ukrainian Community in Lithuania (1933–1937).⁴⁸

⁴⁶ Sviātkuvanniā 1-ho lystopada u Lytvi. *Surma*, hruden' 1928, s. 7.

⁴⁷ Protestna aktSiīā ukraīns'koi emihratSiīi v Iēvropi. *Surma*, sichen' 1931, ch. 1 (40), s. 8–9.

⁴⁸ PETRIK, Artem. «Svet i teni» *Pervoi respubliki: Litovskoe gosudarstvo v 1918–1940 godakh*. Kherson, 2018, s. 257.

The coverage of Lithuanian foreign policy by the press in Galicia

It is worth mentioning separately the information broadcast by the Ukrainian periodicals of Galicia under Polish rule. Among these publications, the newspaper *Dilo* stands out most. It had a distinguished history: it was founded in 1880, and became the first Ukrainian daily newspaper to be issued continuously until the outbreak of the First World War. After a hiatus of three years, its publication resumed. Its ideology was based on Ukrainian patriotism, the idea of the unity of all Ukrainian lands. In 1925, the newspaper became the official body of the Ukrainian National Democratic Alliance (UNDO).⁴⁹ We can see on its pages the main information regarding the Ukrainian perspective on Lithuanian-Polish relations, as well as the foreign policy activities of the state of Lithuania as a whole. Thematically, the newspaper usually reported on the conflict between Warsaw and Kaunas over the Vilnius region. However, in addition to simply relaying general information from larger Polish and German publications, *Dilo* published interviews with Lithuanian politicians, such as Prime Minister Juozas Tūbelis.⁵⁰ Local aspects of the issue were also described, such as repressive actions against Lithuanian activists in the Vilnius region,⁵¹ and mutual expulsions of citizens. Attention was also paid to internal conflicts that arose on the basis of nationalism.⁵²

87

Lithuanian-German relations were also covered in great detail. In 1918, the first publications reported on the history of and prospects for the restoration of the Lithuanian monarchy, in connection with the idea of raising Wilhelm von Urach to the throne of Lithuania, under the name of King Mindaugas II.⁵³ Ukrainian-language readers learned from *Dilo* about the existence of the problem of the Klaipėda region, the regulation of relations between the centre, Kaunas, and the citizens of the Memel Territory, including an important excursion into the cultural and ethnic features of the region.⁵⁴

Articles and notes concerning Lithuania were always distinguished by their detail. This applied both to the content of international agreements signed by the Lithuanian government with Germany⁵⁵ and the USSR,⁵⁶ and to moments of tension in relations with the great powers. For example, in 1935, one publication reported on German provocation on the border with Lithuania. This concerned primarily violations of the

⁴⁹ KhM, L. Koly pochala vykhodyty hazeta «Dilo»... *Svoboda*, 2010, ch. 1 (1 sich.), s. 6.

⁵⁰ Tubiiālis pro Vyl'ne.. *Dilo*, 11.10.1929, № 226, s. 5.

⁵¹ Lytvs'kyi diiāch z Vyl'na pered sudom. *Dilo*, 07.11.1937, № 246, s. 7.

⁵² Lytva pislala na zaslanniā dvokh poliāktiv. *Dilo*, 17.04.1935, № 101, s. 3.

⁵³ Lytva i Saksoniā. *Dilo*, 24.04.1918, № 93, s. 3.

⁵⁴ Lytva i Memel'. *Dilo*, 14.11.1925, № 256, s. 4.

⁵⁵ Traktat pryīazny mizfi Lytvoiū i Nimechchynoiū. *Dilo*, 17.12.1927, № 283, s. 3.

⁵⁶ Pislīā zakliūchenniā dohovoru Lytvy z SRSR. *Dilo*, 02.10.1926, № 217, s. 1.

airspace of the Republic of Lithuania by German planes,⁵⁷ and the *démarche* of German ground units.⁵⁸

The press in Galicia appeared to be active in covering Lithuanian affairs in the 'era of ultimatums' of 1938 and 1939. Moreover, the Ukrainian press in Lviv sympathised openly with Lithuania, not only over the situation around Klaipėda in March 1939, but also over the Polish ultimatum of 1938. However, the clearly pronounced 'pro-Lithuanian' rhetoric was very typical of interwar Ukrainian emigré publications.

Until the mid-1930s, the Ukrainian movement pinned its hopes on a military-political union of the Baltic countries, the Baltic Entente. In this regional bloc, which was seen as a kind of counterbalance to Poland, as the historically most significant force in the sub-region, Lithuania should have dominated.⁵⁹ This was what Ukrainian newspapers wrote then. The epithet of Lithuania holding in its hands 'the keys to northeast Europe' became quite common.⁶⁰

Generally, the regional activities of the state of Lithuania at the beginning of the last prewar decade led to increased attention paid by the Ukrainian press to Lithuania's foreign policy, irrespective of the Polish, Soviet or German factors. Popular topics included relations between Lithuania and the Holy See, the issue of a concordat with the Vatican,⁶¹ and personal contacts between the presidents of Lithuania and Czechoslovakia.⁶² Of great interest were issues of procurement of aviation and armoured vehicles by the Lithuanian army,⁶³ the repayment by Lithuania of Western debt on military loans during the War of Independence,^{64 65} etc.⁶⁶

⁵⁷ Lety nimetS'kykh litakiv nad Lytvoiū. *Dilo*, 09.05.1935, № 119, s. 5.

⁵⁸ NimetS'ke viis'ko i pantSyrni avta na kordoni Lytvy. *Dilo*, 01.04.1935, № 85, s. 1.

⁵⁹ Lytva tvoryt' bl'ok Prybaltiis'kykh derz'fiv. *Dilo*, 11.05.1934, № 121, s. 3.

⁶⁰ Lytva maiē Kliūch do Pivn.-Skh. Evropy. *Dilo*, 01.05.1933, № 108, s. 4.

⁶¹ Sprava konkodatu miz'fi Vatykanom i Lytvoiū. *Dilo*, 07.10.1938, № 222, s. 8.

⁶² Prezydent Lytvy u Chekhoslovachchyni. *Dilo*, 17.06.1930, № 131, s. 2.

⁶³ Lytva kupuiē litaky i tanky. *Dilo*, 01.04.1935, № 85, s. 3.

⁶⁴ Lytva platyt'. *Dilo*, 18.12.1932, № 281, s. 4.

⁶⁵ Lytva platyt'. *Dilo*, 25.06.1933, № 162, s. 4.

⁶⁶ The situation in Lithuanian-French relations was of great interest to Ukrainian journalists. If in the 1930s it was more about the economic aspect, for example, the provision of loans to Lithuania by France (see: FrantSus'ka pozychka dliā Lytvy. *Dilo*, 31.01.1935, № 25, s. 3), the previous decade was richer in resonance and sometimes scandalous moments. In March 1928, in an article entitled 'New Serbia?', the *Dilo* team reviewed the French press since the beginning of the year. Paris newspapers attacked Lithuania and its prime minister Voldemaras mercilessly. There were several reasons, the main one being 'the Ukrainian issue'. The Lithuanian leadership was accused of having close contacts with the 'pro-German' government of the UPR in 1917–1918, and of the participation of the Lithuanian group in the Ukrainian delegation in peace talks with the Central Powers in Brest-Litovsk in February 1918. Even the possibility of Ukrainian nationality for some members of the Lithuanian government, including the prime minister, was seriously considered. Lithuania's support for the Ukrainian national revolutionary movement fuelled these suspicions. Lithuania, which did not want to accept the loss of Vilnius, was suspected of revisionism, and even of a readiness to push Europe into another war, 'the desire to become a new Serbia' not only for 'new Austria-Hungary', Poland, but also for the whole world. Such maxims, apparently,

Conclusions

During the interwar period, issues relating to the restored Lithuanian state occupied a clear place in the pages of Ukrainian newspapers and magazines. In the era of the short existence of Ukrainian state formations during the War of Independence of Ukraine (1917 to 1921), the Lithuanian vector was of interest to the media both in the context of the general issue of the realisation of self-determination of peoples of the former Russian Empire, and the creation of the new borders of young nation-states that began to take shape before the end of the First World War.

The unsuccessful end of the liberation struggle forced the Ukrainian military and political elites to search for allies in making new attempts to restore the Ukrainian state. In the conditions of the ideological rejection of the 'Polish project', a natural alliance between the Ukrainian revolutionary-patriotic diaspora and Lithuania, striving to realise the unity of all its ethnic lands, emerged. This was also due to the purely positive stereotype of the state of Lithuania created by the Ukrainian diaspora press, as well as periodicals published in the lands of western Ukraine. The image of a small people numerically, but persistent in upholding their right to a sovereign existence, became an integral part of most publications.

The Soviet press which appeared in Ukraine, as well as the national democratic and radical revolutionary press of Ukrainian emigrés, described in detail different aspects of Lithuania's foreign policy, giving, on the whole, negative characteristics of 'bourgeois' and 'White' Lithuania, could nevertheless change the tone in the discourse of confrontation with Poland, or confrontation with Western countries on the issue of the Klaipėda region in 1923 and 1924.

should have looked quite symbolic to readers on the eve of the tenth anniversary of the end of the First World War: Nova Serbiia? (vid nashoho korespondenta). *Dilo*, 02.03.1928, № 48, s. 1.

Appendix 1

The foreign policy of the interwar Lithuanian state covered by the Ukrainian and Ukrainian-language press (1917–1939): bibliography of newspaper and magazine periodicals.

A bibliography of periodicals is annexed to the article. The list includes 211 editions of newspapers and magazines published in the period 1917 to 1939. The subject of all the articles presented in this list is the foreign policy of the state of Lithuania in the interwar period. Articles are included in the list based on a number of characteristic aspects.

90

The geographical aspect: 1) articles and notes in Ukrainian newspaper periodicals of the War of Independence of Ukraine, published during the existence of the Ukrainian People's Republic in Ukraine; 2) publications in periodicals of the Ukrainian emigré press. Group A: formally existing in Ukraine, actually published in Galicia, which was occupied by Poland in 1919 as a result of the Ukrainian-Polish war (1918-1919). Group B: publications issued in neighbouring European states, outside ethnic Ukrainian lands. Group C: articles published formally in Ukraine. They appeared in newspapers of the Moscow-controlled Ukrainian Socialist Soviet Republic (after 30 December 1922 a republic of the USSR).

The linguistic aspect: publications issued in two languages, Ukrainian and Russian.

The ideological aspect: 1) articles in publications with a national-patriotic, social-democratic, democratic orientation and official publications of organisations of the Ukrainian liberation movement during the struggle for independence; 2) articles in publications with a national revolutionary, radical orientation, issued as press organs of the UVO and the OUN in the 1920s and 1930s; 3) publications in moderate-patriotic publications issued by the Ukrainian diaspora in the interwar period; 4) articles in communist publications, subject to strict Soviet censorship and ideological control.

In forming this list, I have given priority to the thematic principle. The publications are divided in accordance with various vectors of the foreign policy of the state of Lithuania in the interwar period.

Contents

1. Articles on the initial period of the formation of the state of Lithuania, shedding a light on the formation of relations between Lithuania and other states, and in par-

- particular with Ukraine, and the struggle for the recognition of Lithuanian statehood by the world community, 1917-1920 (28);
2. Articles on various and general information about the position of the state of Lithuania in European and world politics, 1924-1939 (20);
3. Articles in Ukrainian-language publications on Polish-Lithuanian relations, 1918-1939 (59);
4. Articles in the Ukrainian press on relations between Lithuania and Germany, 1925-1939 (28);
5. Articles in the press published by the Ukrainian national movement on relations between the Republic of Lithuania and the USSR, 1926-1935 (nine);
6. Articles on the relationship between Lithuania and the Vatican, 1927-1939 (six);
7. Articles on the role of Lithuania in creating regional military-political associations of the Baltic States, 1933-1935 (four);
8. Articles in the Ukrainian emigré press, publications of the national liberation movement, on the position of Lithuania on the Ukrainian issue, 1928-1935 (nine);
9. Articles in the Soviet Ukrainian press on the foreign policy of the state of Lithuania, 1922-1925 (48).

1. Articles on the initial period of the formation of the state of Lithuania, shedding a light on the formation of relations between Lithuania and other states, and in particular with Ukraine, and the struggle for the recognition of Lithuanian statehood by the world community, 1917-1920

1. Литовський з'їзд. *Нова Рада*, 18.04.1917, № 15, с. 2.
2. Народи Росії і державний централізм. *Нова Рада*, 27.04.1917, № 22, с. 1.
3. Литовська республіка. *Нова Рада*, 30.04.1917, № 25, с. 3.
4. Литовський фронтовий з'їзд. *Нова Рада*, 13.05.1917, № 37, с. 3.
5. Національний рух. *Нова Рада*, 20.05.1917, № 43, с. 4.
6. Литовські справи. *Нова Рада*, 11.06.1917, № 61, с. 1.
7. З'їзд народів. *Нова Рада*, 10.09.1917, № 134, с. 2.
8. Самоврядування Литви. *Нова Рада*, 10.09.1917, № 134, с. 4.
9. З'їзд народів. *Нова Рада*, 17.09.1917, № 139, с. 2.
10. Самостійність Литви. *Нова Рада*, 29.09.1917, № 149, с. 4.
11. Можливий союз Литви з Германією. *Нова Рада*, 14.10.1917, № 162, с. 3.
12. Самостійництво чи федералізм? *Нова Рада*, 14.10.1917, № 162, с. 1.
13. Литва і Саксонія. *Діло*, 24.04.1918, № 93, с. 3.
14. Признанє незалежності Литви Німеччиною. *Діло*, 14.05.1918, № 107, с. 3.
15. Признання Литовської самостійности. *Нова Рада*, 14.05.1918, № 75, с. 4.
16. Розмова з білоруським послом. *Нова Рада*, 19.06.1918, № 103, с. 2.

17. Литовський престол. *Нова Рада*, 26.07.1918, № 124, с. 4.
18. Де границя? *Нова Рада*, 30.07.1918, № 127, с. 2.
19. Союз народів і Україна. *Нова Рада*, 19.09.1918, № 168, с. 1.
20. В справі кордону між Україною та Литвою. *Нова Рада*, 08.10.1918, № 182, с. 1.
21. Консульські установи Української держави. *Нова Рада*, 08.10.1918, № 182, с. 1.
22. Чорноморсько-Балтійський союз. *Нова Рада*, 13.10.1918, № 187, с. 1.
23. Рейхсканцлер про Литву. *Нова Рада*, 25.10.1918, № 196, с. 3.
24. Важні документи до української, польської й литовської справи. *Діло*, 31.10.1918, № 248, с. 2.
25. Визнання самостійности Литви. *Нова Рада*, 02.11.1918, № 203, с. 3.
26. Управління Литвою й Прибалтикою. *Нова Рада*, 06.11.1918, № 206, с. 3.
27. Польсько – російський імперіялізм. *Нова Рада*, 25.12.1918, № 241, с. 2.
28. Балтійські держави і Україна. *Українська думка*, 08.10.1920, № 3, с. 2.

2. Articles on various and general information about the position of the state of Lithuania in European and world politics, 1924–1939

1. Політика Литви. *Діло*, 24.01.1924, № 16, с. 2.
2. Відродження Литви. *Діло*, 11.02.1928, № 32, с. 1.
3. Відродження Литви. *Діло*, 12.02.1928, № 33, с. 1.
4. Велике свято малого народу. *Діло*, 19.02.1928, № 38, с. 1.
5. Литва ратифікувала Кельогів пакт. *Діло*, 26.01.1929, № 18, с. 4.
6. Президент Литви у Чехословаччині. *Діло*, 17.06.1930, № 131, с. 2.
7. Велике свято на Литві. *Діло*, 01.11.1930, № 244, с. 5.
8. Литва перед мировою конференцією. *Діло*, 30.03.1932, № 69, с. 4
9. Литва платить. *Діло*, 18.12.1932, № 281, с. 4.
10. Литва платить. *Діло*, 25.06.1933, № 162, с. 4.
11. Литва. *Діло*, 01.01.1933, № 1, с. 1.
12. Французька позичка для Литви. *Діло*, 31.01.1935, № 25, с. 3.
13. Литва купує з поспіхом літаки. *Діло*, 14.02.1935, № 39, с. 1.
14. Литва купує літаки і танки. *Діло*, 01.04.1935, № 85, с. 3.
15. Відповідь Литви на демарш великодержав. *Діло*, 05.05.1935, № 115, с. 1.
16. Лет із Америки на Литву. *Діло*, 23.09.1935, № 253, с. 3.
17. На перехресних дорогах. Куди прямує литовська закордонна політика? *Діло*, 20.10.1935, № 280, с. 2.
18. Литва наладнує свої справи. *Діло*, 05.04.1939, № 78, с. 6.
19. Литва не впустить ворога до свого краю. *Діло*, 03.05.1939, № 99, с. 7.
20. Литва хоче добрих відносин з усіма сусідами. *Діло*, 02.06.1935, № 143, с. 1.

3. Articles in Ukrainian-language publications on Polish-Lithuanian relations, 1918-1939

1. «Історичною місією поляків є експансія на схід». *Діло*, 23.02.1917, № 44, с. 1.
2. «Розширення границь Польщі на схід»: з польської преси. *Діло*, 25.03.1917, № 70, с. 1.
3. Литовці проти відбудованя Польщі коштом Литви. *Діло*, 20.06.1918, № 137, с. 2.
4. Польсько-литовські відносини. *Нова Рада*, 22.10.1918, № 193, с. 3.
5. Поляки въ Литве. *Нова Рада*, 31.12.1918, № 7, с. 4.
6. Литва не признає париських постанов конференції амбасадорів. *Діло*, 19.04.1923, № 11, с. 1.
7. З польських справ. *Діло*, 22.08.1926, № 185, с. 1.
8. Литва й Польща. *Діло*, 07.09.1926, № 197, с. 1.
9. Литва й Вильно. *Діло*, 04.11.1926, № 245, с. 1.
10. Литва висуває виленське питання. *Діло*, 24.12.1926, № 285, с. 1.
11. Польща і Литва. *Діло*, 28.07.1927, № 165, с. 3.
12. Польсько-литовський конфлікт. *Діло*, 21.10.1927, № 235, с. 1.
13. Виїзд литовської делегації. *Діло*, 04.12.1927, № 271, с. 4.
14. Польсько-литовське відпруження? *Діло*, 03.12.1927, № 270, с. 2.
15. По женеvському рішенні. *Діло*, 18.12.1927, № 284, с. 1.
16. Литва висує виленську справу у переговорах. *Діло*, 25.12.1927, № 288, с. 4.
17. Друга польська нота до Литви. *Діло*, 24.01.1928, № 16, с. 5.
18. Поспіх і резерва. *Діло*, 29.01.1928, № 21, с. 1.
19. Відповідь Польщі на ноту Литви. *Діло*, 10.02.1928, № 31, с. 5.
20. Польська нота до Литви. *Діло*, 12.02.1928, № 33, с. 4.
21. Довкола польсько-литовського конфлікту. *Діло*, 22.02.1928, № 40, с. 1.
22. Нова Сербія? (від нашого кореспондента.) *Діло*, 02.03.1928, № 48, с. 1.
23. Польща і Литва в Кенігсберзі. *Діло*, 02.04.1928, № 75, с. 4.
24. Святкування самостійности Литви. *Діло*, 17.05.1928, № 108, с. 3.
25. Вода в ступі. *Діло*, 10.06.1928, № 127, с. 1.
26. Польсько-литовський спір перед Союзом народів. *Дяківські Відомости*, 01.07.1928, № 7, с. 2.
27. Виміна політичних в'язнів між Польщею й Литвою. *Дяківські Відомости*, 01.01.1929, № 1, с. 3.
28. Литовський президент про Вільно. *Дяківські Відомости*, 01.03.1929, № 3, с. 2.
29. Тубіяліс про Вільно. *Діло*, 11.10.1929, № 226, с. 5.
30. Польща запрошує Литву на конференцію. *Діло*, 14.08.1930, № 179, с. 5.
31. Відмовна відповідь Литви. *Діло*, 16.08.1930, № 181, с. 4.
32. Відповідь Польщі на ноту Литви. *Діло*, 24.08.1930, № 187, с. 5.
33. Закордонні прикрощі Польщі. *Діло*, 25.10.1931, № 240, с. 1.
34. Литва перед мировою конференцією. *Діло*, 31.03.1932, № 70, с. 3.
35. Вильно столицею Литви? *Діло*, 01.01.1933, № 1, с. 4.

36. З польської преси. Литва й Україна. *Діло*, 10.08.1933, № 208, с. 2.
37. Погіршення відносин між Польщею та Чехословаччиною і Литвою. *Діло*, 19.03.1934, № 72, с. 2.
38. Марш. Пілсудський зустрінеться з През. Сметаною? *Діло*, 19.07.1934, № 188, с. 1.
39. Змирення Литви з Польщею? *Діло*, 20.07.1934, № 189, с. 1.
40. Перед переговорами Польщі з Литвою. *Діло*, 22.07.1934, № 191, с. 6.
41. Військова унія Польщі з Литвою. *Діло*, 26.07.1934, № 195, с. 6.
42. Литва післала на заслання двох поляків. *Діло*, 17.04.1935, № 101, с. 3.
43. Під знаком запиту. *Діло*, 27.10.1935, № 287, с. 2.
44. В пошукуванні розв'язки. *Діло*, 28.10.1935, № 288, с. 2.
45. Литовський діяч з Вильна перед судом. *Діло*, 07.11.1937, № 246, с. 7.
46. Польща вислала ноту до Литви. *Діло*, 17.03.1938, № 58, с. 1.
47. Литва пропонує Польщі переговори? *Діло*, 18.03.1938, № 59, с. 1.
48. Вчора вечером Польща вислала ультимат до Литви. в суботу в 9-й годині рано минає речинець. *Діло*, 19.03.1938, № 60, с. 1.
49. Урядова обміна нот між дипломатичних представниками Польщі й Литви. *Діло*, 20.03.1938, № 61, с. 1.
50. На Литву на Литву! *Діло*, 20.03.1938, № 61, с. 1.
51. Зміст польського ультимату до Литви. *Діло*, 20.03.1938, № 61, с. 1.
52. Литва прийняла польський ультимат. *Діло*, 20.03.1938, № 61, с. 1.
53. Нормальна поштова комунікація з Литвою. *Діло*, 05.04.1938, № 74, с. 8.
54. Поширять комунікацію між Польщею та Литвою. *Діло*, 17.04.1938, № 84, с. 1.
55. В середу виїде перший поїзд з Польщі на Литву. *Діло*, 21.06.1938, № 133, с. 4.
56. Патріотизм і дипломатія. *Діло*, 18.11.1938, № 256, с. 1.
57. Гарантії Польщі для Литви, Латвії і Естонії? *Діло*, 21.04.1939, № 89, с. 5.
58. Поїздка марш. Сміглого-Ридза в Литву, Естонію і Латвію. *Діло*, 18.05.1939, № 112, с. 8.

4. Articles in the Ukrainian press on relations between Lithuania and Germany, 1925–1939

1. Литва і Мемель. *Діло*, 14.11.1925, № 256, с. 4.
2. Трактат приязни між Литвою і Німеччиною. *Діло*, 17.12.1927, № 283, с. 3.
3. Трактат приязни між Литвою і Німеччиною. *Діло*, 18.12.1927, № 284, с. 5.
4. Гаський присуд у користь Литви. *Діло*, 14.08.1932, № 179, с. 2.
5. Переносяться на Литву. *Діло*, 29.04.1933, № 106, с. 5.
6. Загострювання взаємин між Литвою і Німеччиною. *Діло*, 23.04.1934, № 103, с. 1.
7. Литва протестує. *Діло*, 17.05.1934, № 127, с. 1.
8. Загострювання взаємин між Німеччиною і Литвою. Новий президент соймику в Мемелі. *Діло*, 02.07.1934, № 172, с. 1.
9. Напруження між Литвою і Німеччиною. *Діло*, 23.07.1934, № 192, с. 1.

10. Литва домагається гарантії своєї незалежності. *Діло*, 13.01.1935, № 9, с. 1.
11. Напруження відносин між Литвою та Німеччиною. Протилитовські демонстрації у Берліні. *Діло*, 29.03.1935, № 82, с. 1.
12. Всякий рух між Німеччиною і Литвою припинений. *Діло*, 31.03.1935, № 84, с. 1.
13. Німецьке військо й панцирні авта на кордоні Литви. *Діло*, 01.04.1935, № 85, с. 1.
14. Литва прилучить Мемель. *Діло*, 04.04.1935, № 88, с. 5.
15. Саймон інтервенює в Німеччині в справі Австрії та Литви. *Діло*, 15.04.1935, № 99, с. 1.
16. Лети німецьких літаків над Литвою. *Діло*, 09.05.1935, № 119, с. 5.
17. Німеччина не стерпить провокації Литви. *Діло*, 11.09.1935, № 242, с. 5.
18. Литва дотримає свої зобов'язання. *Діло*, 18.09.1935, № 249, с. 1.
19. Жалоба Литви на німецьку поведінку. *Діло*, 24.09.1935, № 254, с. 1.
20. Литва ніколи не зрезигнує з Мемеля. *Діло*, 29.09.1935, № 259, с. 4.
21. Замирення Німеччини з Литвою. *Діло*, 10.03.1936, № 54, с. 6.
22. Литва касує литовську поліцію у Клайпеді та робить великі уступки німцям. *Діло*, 01.01.1939, № 1, с. 6.
23. У Клайпеді не святкуватимуть роковин незалежності Литви. *Діло*, 16.02.1939, № 35, с. 7.
24. Черга на Клайпеду? *Діло*, 19.03.1939, № 62, с. 8.
25. Ультимат Німеччини до Литви в справі Клайпеди. *Діло*, 23.03.1939, № 66, с. 4.
26. Литва відступила Клайпеду Німеччині. *Діло*, 24.03.1939, № 67, с. 3.
27. Литва годиться на німецькі господарські домагання. *Діло*, 13.05.1939, № 108, с. 6.
28. Зближення литви до Німеччини. *Діло*, 22.07.1939, № 164, с. 5.
29. Вільна смуга для Литви в Мемелі. *Діло*, 01.08.1939, № 172, с. 5.

5. Articles in the press published by the Ukrainian national movement on relations between the Republic of Lithuania and the USSR, 1926-1935

1. Після заключення договору Литви з СРСР. *Діло*, 02.10.1926, № 217, с. 1.
2. Литва і С. Р. С. Р. *Діло*, 12.10.1926, № 225, с. 1.
3. СРСР зірве переговори з Литвою! *Діло*, 30.12.1926, № 290, с. 1.
4. Литва зриває взаємини з СРСР? *Діло*, 04.06.1927, № 122, с. 3.
5. Нота СРСР до Польщі у справі Литви. *Діло*, 26.11.1927, № 264, с. 2.
6. Литва, СРСР і Вільно. *Діло*, 20.02.1929, № 37, с. 4.
7. Большевики затісняють співпрацю з Литвою. *Діло*, 29.03.1935, № 82, с. 3.
8. Литва піддержить СССР. *Діло*, 09.09.1934, № 240, с. 2.
9. Москва піддержує Литву. *Діло*, 31.03.1935, № 84, с. 1.

6. Articles on the relationship between Lithuania and the Vatican, 1927–1939

1. Конкордат Литви з Ватиканом. *Діло*, 30.09.1927, № 217, с. 3.
2. Ватикан зірвав війні із Литвою. *Діло*, 08.09.1929, № 200, с. 4.
3. Конфлікт Литви з Ватиканом. *Діло*, 04.11.1930, № 246, с. 5.
4. Справа конкодату між Ватиканом і Литвою. *Діло*, 07.10.1938, № 222, с. 8.
5. Литва заключить конкордат з Римом. *Діло*, 12.05.1939, № 107, с. 6.
6. Перед нормалізацією взаємин між Литвою і Ватиканом. *Діло*, 28.05.1939, № 120, с. 1.

7. Articles on the role of Lithuania in creating regional military-political associations of the Baltic States, 1933–1935

1. Литва має Ключ до Півн.-Сх. Європи. *Діло*, 01.05.1933, № 108, с. 4.
2. Литва творить бльок Прибалтійських держав. *Діло*, 11.05.1934, № 121, с. 3.
3. Трактат порозуміння і співпраці. Союз Латвії, Литви й Естонії. *Діло*, 01.09.1934, № 232, с. 1.
4. Військовий союз Литви з Латвією? *Діло*, 08.02.1935, № 33, с. 1.

8. Articles in the Ukrainian emigré press, publications of the national liberation movement, on the position of Lithuania on the Ukrainian issue, 1928–1935

1. Створене Литовсько-Українського Товариства в Каунасі (Ковно) в Литві. *Сурма*, січень 1928, ч. 6–1, с. 8.
2. Кілька днів у Литві. *Розбудова нації* [Прага], 1928, число 6, с. 258–260.
3. Святкування 1-го листопада у Литві. *Сурма*, грудень 1928, с. 7.
4. Відгомін листопадових подій. *Сурма*, січень 1929, ч. 1 (16), с. 7–8.
5. Протестна акція української еміграції в Європі. *Сурма*, січень 1931, ч. 1(40), с. 8–9.
6. Протестна акція проти польського терору. Литва. *Розбудова нації* [Прага], січень-лютий 1931, число 1–2 (37–38), с. 45–47.
7. Плян нової федераційної держави. Литва-Білорусь-Україна? *Діло*, 13.03.1933, № 62, с. 4.
8. Зі Львова до Ковна. вражіння з репортажевої поїздки. *Діло*, 20.09.1935, № 251, с. 2.
9. Чому Литва давала право азилу українцям. *Діло*, 03.12.1935, № 323, с. 3.

9. Articles in the Soviet Ukrainian press on the foreign policy of the state of Lithuania, 1922–1925

1. Социал-патриоты о Литве. *Транспорт*, 01.02.1922, № 252, с. 1.
2. Литва и Генуя. *Транспорт*, 02.04.1922, № 301, с. 1.
3. Требования Литвы. *Вісти-Известия* [Одесса], 02.04.1922, № 698, с. 1.
4. Регистрация беженцев Литвы и Латвии. *Вісти-Известия* [Одесса], 13.05.1922, № 729, с. 1.

5. К вопросу о восточной Галиции и Литве. *Транспорт*, 20.05.1922, № 336, с. 1.
6. Признали Литву. *Вісти-Известия* [Одесса], 02.07.1922, № 770, с. 2.
7. Польша и Литва. *Звезда*, 28.07.1922, № 8, с. 2.
8. Зверства польских оккупантов в Литве. *Звезда*, 23.08.1922, № 29, с. 1.
9. Ратификация мирного договора между Украиной и Литвой. *Известия* [Подольск], 17.10.1922, № 229, с. 4.
10. Признание Литвы союзниками. *Звезда*, 27.12.1922, № 135, с. 1.
11. Нота представителя Литвы. *Южный гудок*, 18.01.1923, № 13, с. 1.
12. Мемель присоединяется к Литве. *Южный гудок*, 16.02.1923, № 35, с. 1.
13. Мемель под власть Литвы. *Южный гудок*, 18.02.1923, № 37, с. 1.
14. Польша наступает на Литву. *Селянська біднота*, 23.02.1923, № 250, с. 5.
15. Литовцы закрепляются в Литве. *Южный гудок*, 06.03.1923, № 49, с. 1.
16. Нота Литвы до Ліги націй. *Селянська біднота*, 06.03.1923, № 254, с. 1.
17. Наскоки поляків на Литву. *Селянська біднота*, 27.03.1923, № 263, с. 1.
18. В Литве сообщение Виленщины с Литвой прервано. *Влада Праці*, 17.04.1923, № 44, с. 2.
19. К вопросу о торговле Правобер. Украины с Литвой, Латвией и Эстонией. *Торгово-промышленный бюллетень*, 02.09.1923, № 315, с. 1.
20. Полпред СССР в Литве. *Красный путь*, 13.09.1923, № 208, с. 1.
21. Литва хоче добути Вільну. *Шлях революції*, 14.09.1923, № 168, с. 1.
22. Эвакуация беженцев Латвии и Литвы. *Пролетарская правда*, 06.02.1924, № 30, с. 3.
23. Шестилетие независимости Литвы. *Пролетарская правда*, 20.02.1924, № 42, с. 2.
24. Мемельский вопрос. Нота СССР Литве. *Волинский пролетарий*, 14.03.1924, № 61, с. 1.
25. Мемельский вопрос. Мемельская область переходит к Литве. *Волинский пролетарий*, 15.03.1924, № 62, с. 1.
26. Мемельская область перешла к Литве. *Диктатура труда*, 15.03.1924, № 48, с. 1.
27. Против Литвы. *Волинский пролетарий*, 24.04.1924, № 94, с. 1.
28. Польша показывает просвещение Литве. *Коммунист*, 09.05.1924, № 105, с. 3.
29. Польша и Литва. польские банды перешли литовскую границу. *Волинский пролетарий*, 10.05.1924, № 104, с. 2.
30. Повстанчество в Литве. *Харьковский пролетарий*, 23.05.1924, № 31, с. 1.
31. Польша провоцирует Литву. *Коммунист*, 31.05.1924, № 124, с. 2.
32. Литва протестует против польской провокации. *Коммунист*, 05.06.1924, № 128, с. 2.
33. Польша стремится к захвату Литвы. *Коммунист*, 03.06.1924, № 126, с. 2.
34. Протест Литвы. *Звезда*, 05.06.1924, № 563, с. 2.
35. Вражда между Польшей и Литвой. *Красный черноморец*, 14.06.1924, № 127, с. 1.
36. Литва вимагає передачі Виленщини. *Радянська Волинь*, 10.09.1924, № 33, с. 1.
37. Литва требует возвращения Виленщины. *Плуг и молот*, 10.09.1924, № 202, с. 1.
38. Сессия Лиги наций. Литва претендует на Виленщину. *Червоний шлях* [Елизаветград], 11.09.1924, № 210, с. 2.

39. Виленщина не будет присоединена к Литве. *Червоний шлях* [Елизаветград], 16.09.1924, № 211, с. 2.
40. Польша жалуется на Литву. *Коммунист*, 15.11.1924, № 262, с. 2.
41. Литва. *Більшовик Полтавщини*, 12.11.1924, № 7, с. 2.
42. Литва. оголошення стану облоги. *Більшовик Полтавщини*, 06.12.1924, № 28, с. 2.
43. Союз против СССР. Латвия, Литва и Эстония объединяются. *Красный черноморец*, 16.12.1924, № 273, с. 1.
44. Кампания лжи и клеветы против СССР в Литве. *Красный Николаев*, 24.12.1924, № 1189, с. 1.
45. Литва. *Народний учитель*, 11.08.1925, № 32, с. 4.
46. В Литве недовольны соглашением с Польшей. *Диктатура труда*, 16.09.1925, № 208, с. 1.
47. Литва и Польша. *Вечерний экстренный выпуск газеты «Червоний селянин»*, 22.09.1925, № 75, с. 1.
48. Литва не прочь заключить с нами договор. *Диктатура труда*, 16.10.1925, № 233, с. 2.

List of previous studies quoted in the article

- BOHUSLAVS"KYĬ, Oleh. *Presa mizhvoïennoi ukrains'koi emihratsiï i borot'ba za nezalezhnist' Ukraïny: istorychnyï shliakh, dosvid, dyskusii*. Zaporizhzhia, 2008.
- CHERCHENKO, Iurii. «Surma». In *Entsyklopediï istorii Ukraïny: v 10 t*. Hol. red. kol. Valerii SMOLIĬ. T. 9: *Pryl—S*. Kyïv, 2012, s. 910.
- CHERNIK, Svitlana. *Hazetna periodyka Ukraïny iak dzherelo doslidzhenniï politychnoi istorii Serbii 1878–1918 rr.:* avtoref. dys. ... kand. ist. nauk. Kyïv, 2012.
- DAROVANETS", Oleksandr. Orhanizatšini pochatky UVO i ta formuvanniï її структури (1920—1922). *Ukrains'kyï Vyzvol'nyï rukh*, 2007, zbirnyk 11, s. 5–60.
- DOROSHENKO, Dmytro. *Istoriï Ukraïny*. T. 1. Uzhhorod, 1932.
- KRAVCHENKO, Svitlana. *Periodychni vydanniï Pol'shchi 20–30-kh rokov XX stolittiï u svitli suspil'no-kul'turnykh profšesiv mizhvoïennoi doby: literaturna komunikatšiiï, pol's'ko-ukrains'kyï dialog: avtoref. dys. ... d-ra nauk*. Kyïv, 2010.
- KUCHERUK, Oleksandr. *Lytva i Ukraïna: epizody spil'noi istorii*. Kyïv, 2019.
- KUPCHYK, Oleh; PROKOPCHUK, Liubov. USSR u radiïans'kii mizhnarodnii politytšii (1919–1923 pp.). *Naukovyï visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukraïny*, 2009, vyp. 15, s. 428–433.
- KUSHNIR, Oksana. *Zhurnal «Dukliï» (Slovachchyna, 1953 – 2004 rr.): orhanizatšiniï, problemno-tematychnyï ta zhianrovyï aspekty: avtoref. dys. ... kand. nauk*. Kyïv, 2008.
- KYRYCHUK, Iurii. *Teror i teroryzm u Zakhidnii Ukraïni. Politychnyï teror i teroryzm v Ukraïni. XIX–XX st. Istorychni narysy*. Kyïv, 2002.
- MARTYNIŬK, Mykola. *Ukrains'ki periodychni vydanniï Zakhidnoi Ukraïny, krain Tšentral'noi ta Zakhidnoi ĩevropy (1914–1939 rr.)*. L'viv, 1998.
- MEL"NYK, Iurii. *Vybir zhurnalista v umovakh totalitarnoi derzhavy (na materialii italiï's'koi presy 20 – 30-ykh rokov XX st.): avtoref. dys. ... kand. nauk*. Kyïv, 2015.
- PAVLENKO, Viktoriï. Dohovir myrnyï mizh Ukraïns'koiu SRR i Lytovs'koiu Demokratychnoiu Respublikoiu 1921. In *Entsyklopediï istorii Ukraïny: v 10 t*. Hol. red. kol. Valerii SMOLIĬ. T. 2: *H–D*. Kyïv, 2004, s. 428.
- PAVLIŬCHENKO, Oleh. *Ukraïna v rosii's'ko-iuholavliïans'kykh suspil'nykh zviïazkakh (druha pol. XIX – pochatok XX st.)*. Kyïv, 1992.
- PETRIK, Artem. *«Svet i teni» Pervoi respubliki: Litovskoe gosudarstvo v 1918–1940 godakh*. Kherson, 2018.
- POLONS"KA-VASYLENKO, Nataliïa. *Istoriï Ukraïny*. T. 2. Kyïv, 1995.

- PORTIANKO, Roman. Polityka pol's'koho urīadu shchodo ukraīnt'siv u mizhvoiēnnyī period, retrieved 23.09.2019. URL: <https://zik.ua/news/2016/07/27/polityka_polskogo_uryadu_shchodo_ukraintsiv_u_mizhvoiennyy_period_729122>.
- REIENT, Oleksandr. Z'īzd ponevolenykh narodiv 1917. In *Entsyklopediā istorii Ukrainy: v 10 t.* Hol. red. kol. Valerii SMOLIĬ. T. 3: *E—Ī*. Kyiv, 2005, s. 362–363.
- SATSKII, Pavel. Mirnyi dogovor mezhdou Ukrainoi i Litvoi 14 fevralia 1921 (predposylki i politiko-pravoe znachenie), retrieved 23.09.2019, URL: <<http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/3975-mirnyi-dogovir-mizh-ukrayinoju-i-litvoju-14-ljutogo-1921-r.html>>.
- SATSKII, Pavel. Sovetskaia Ukraina 1920-kh godov: «bestelesnyi» sub'ekt mezhdunarodnogo prava, retrieved 23.09.2019, URL: <<https://zn.ua/history/sovetskaya-ukraina-1920-h-godov-bestelesnyy-subekt-mezhdunarodnogo-prava-.html>>.
- SURAI, Iūrii. Z istorii ukrains'koi hazety «Nova Rada» (1917 r.). *Zapysky istorychnoho fakul'tetu [Odes'koho derzhavnogo universytetu]*, 1995, vyp. 1, s. 225–230.
- VASILIAUSKIENĖ, Aldona. «Vidomosti Lytovs'ko – Ukrains'koho tovarystva»: vnesok do lytovs'koi kul'tury. *Visnyk L'vivs'koho universytetu*, 2007, vyp. 2, s. 95–105.
- VIEDIENIEIV, Dmytro; IEHOROV, Volodymyr. Mech i tryzub. Notatky do istorii sluzhby bezpeky Orhanizat'sii ukrains'kykh natsionalistiv. *Z arkhiviv VUChK, HPU, NKVD, KHB*, 1998, № 1–2 (6–7), s. 365–389; 2000, № 1 (12), s. 485–503.

LIETUVOS UŽSIENIO POLITIKA UKRAINOS IR UKRAINIEČIŲ KALBA PUBLIKUOTOJE SPAUDOJE (1917–1939 METAI)

Santrauka

Lietuvos kelias į valstybės atkūrimą, jos kova už tarptautinį pripažinimą kėlė susidomėjimą Ukrainoje, kadangi Ukrainos realijos buvo labai panašios. Tą lėmė kelios priežastys, tarp kurių išskirtinos: 1) istorinis žmonių, kelis šimtmečius gyvenusių vienoje valstybėje (Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, vėliau Abiejų Tautų Respublikoje), artumas; 2) kovos už tautinį ir kultūrinį savitumą panašumas Lietuvoje ir Ukrainoje Rusijos imperijos valdymo metais; 3) ukrainiečių intelektualinių jėgų noras suprasti, kas lėmė Ukrainos valstybės katastrofą 1920–1921 m. ir Lietuvos tapimą tautine valstybe, kuri sugebėjo išlikti visą tarpukario laikotarpį, nepaisant to, kad ir ji buvo apsupta dažnai nedraugiškų didžiųjų galių.

Padidėjęs susidomėjimas Lietuva ir Lietuvos tautiniu judėjimu Ukrainos spaudoje ėmė reikštis 1917 m. pavasarį. Publikacijų, skirtų Lietuvai, turinys skyrėsi, bet daugiausia jose buvo aptariama lietuvių demokratinis tautinis judėjimas ir Lietuvos Tarybos veikla. Tokios publikacijos buvo ypač dažnos 1917 m. pavasarį ir vasarą. Be to, nemažai tuo laikotarpiu pasirodžiusių analitinių straipsnių nagrinėjo lietuvių valstybingumo siekius panašių siekių, būdingų kitoms Rusijos imperijos tautoms, kontekste. 1917 m. rudenį Ukrainos spauda daug rašė apie Rusijos tautų suvažiavimą, kuris rugsėjo 8–15 d. vyko Kijeve. Lietuvos atstovai šiame suvažiavime vieninteliai pasisakė už visišką nepriklausomybę, autonomijos reikalavimų stadiją palikdami praeityje, priešingai didžiajai daugumai suvažiavimo delegatų ir jame priimtam nutarimui „Dėl Rusijos valstybės federacinės struktūros“.

Tarp nemenko skaičiaus straipsnių, pasirodžiusių 1917 m. žiemą – 1918 m. rudenį, didžiausią susidomėjimą kėlė tie, kurie to laikotarpio ukrainiečių ir lietuvių santykių kontekste rašė apie diplomatinį ryšių tarp abiejų šalių sukūrimą. Ypač visus domino straipsnių, skirtų galimai Baltijos–Juodosios jūrų sąjungai, serija. Ukrainiečių spauda aptarinėjo įvairias tokio geopolitinio darinio versijas, žvelgdama į jį kaip į bendrą lietuvių, baltarusių ir ukrainiečių valstybę – tam tikrą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės reinkarnaciją. Šiame kontekste buvo dedama vilčių, kad pavyks sustiprinti Lietuvos ir Ukrainos pozicijas regione ir jų sąjungą. Dar 1918 m. rudenį poreikis kurti bendrą Lietuvos ir Ukrainos sieną Kijeve tebebuvo laikomas būtinybe. Suprantama, nė viena strateginio bendradarbiavimo formulė nebuvo įgyvendinta dėl Ukrainos valstybės žlugimo ir Tarybų Rusijos įsigalėjimo didžiojoje jos dalyje.

Išsilaisvinimo kovos nesėkmė paskatino ukrainiečių karinį ir politinį elitą ieškoti sąjungininkų, galinčių paremti jų bandymus atkurti Ukrainos valstybę. Ideologiškai atmetus „Lenkijos projektą“, ėmė ryškėti sąjunga tarp ukrainiečių revoliucinės patriotinės diasporos ir Lietuvos. Ukrainiečiai iš šios sąjungos tikėjosi pagalbos vienijant visas ukrainiečių etnines žemes. Tokius siekius, be kita ko, lėmė ir pozityvus Lietuvos valstybės vertinimas, sukurtas ukrainiečių diasporos spaudoje. Tautos, kuri yra kiekybiškai maža, bet užsispyrusiai siekia įgyvendinti savo teisę į suverenų egzistavimą, vaizdinys aptinkamas daugybėje to meto ukrainiečių spaudos tekstų.

Atskirai verta aptarti informaciją, kurią transliavo ukrainiečių spauda Galicijos dalyje, atitekusioje Lenkijai. Svarbiausias čia buvo laikraštis „Dilo“ (*Діло*). Jo puslapiuose pagrindinę šiam straipsniui aktualių publikacijų dalį sudarė tos, kurios pristatė ukrainiečių požiūrį į lietuvių ir lenkų santykius bei Lietuvos valstybės užsienio politiką. Vyravo Varšuvos ir Kauno konflikto dėl Vilniaus krašto tema. Tačiau laikraštis ne vien perpasakodavo bendrą informaciją iš didesnių Lenkijos ar Vokietijos leidinių; „Dilo“ taip pat spausdindavo interviu su Lietuvos politikais, pvz., ministru pirmininku Juozu Tūbeliu. Publikuota ir žinių iš paties Vilniaus regiono, kaip antai, apie represijas prieš lietuvių visuomenininkus regione ar abipusius gyventojų trėmimus. Dėmesys kreiptas ir į Lietuvos vidaus konfliktus, kurių pagrindas buvo tautinis klausimas. Ukrainietiška skaičiusieji iš šio laikraščio galėjo sužinoti apie ginčus dėl Klaipėdos krašto statuso, Klaipėdos krašto gyventojų ir Kauno santykius, kultūrinį ir etninį Klaipėdos krašto savitumą.

XX a. 4-ojo dešimtmečio pirmojoje pusėje ukrainiečių judėjimas dėjo tam tikras viltis į Baltijos antantę – Baltijos šalių karinę ir politinę sąjungą. Šiame regioniniame bloke, į kurį žiūrėta kaip į tam tikrą atsvarą Lenkijai, Lietuva, kaip istoriškai svarbiausia subregiono galia, turėjo vyrauti – bent jau taip pranašavo ukrainiečių laikraščiai. Lietuvos, kaip valstybės, turinčios „raktus nuo Šiaurės Rytų Europos“, epitetas buvo gana dažnas. Galicijos spauda aktyviai pranešdavo apie Lietuvos reikalus 1938–1939 m. „ultimatimų laikotarpiu“. Maža to, ukrainiečių spauda Lvove, kuris tuo metu buvo Lenkijos dalis, atvirai simpatizavo Lietuvai ne vien 1939 m. kovo mėn. Klaipėdos įvykių metu, bet ir 1938 m. Lenkijai įteikus Lietuvai ultimatumą.

Be viso to, laikraščiuose rašyta tokiomis temomis kaip Lietuvos ir Šventojo Sosto santykiai, konkordato su Vatikanu klausimas, Lietuvos ir Čekoslovakijos prezidentų asmeniniai kontaktai.

Atskirai straipsnyje aptariamos ir publikacijos TSRS priklausiusioje teritorijoje leistoje ukrainiečių spaudoje. Ukrainos Tarybų Socialinės Respublikos laikraščiuose Lietuvos valstybės užsienio politika 3-iojo dešimtmečio geopolitinių žaidimų kontekste sulaukdavo gana daug dėmesio. Formaliai Lietuva 1921 m. pripažino Ukrainos TSR nepriklausomybę, nepaisant to, kad ši marionetinė valstybė buvo laikoma „bekūniu tarptautinės teisės subjektu“. 1921–1923 m. Ukrainos TSR spaudoje daugiausia dėmesio Lietuvai skirta dviem klausimais: tarybinės respublikos nominalaus pripažinimo ir Lietuvos piliečių grąžinimo į tėvynę. Vėliau pagrindiniu klausimu tapo Lietuvos ir Lenkijos konfliktas. Ir šiuo atveju Lietuvos pusė buvo pristatoma kuo pozityviausiai. Tą lėmė sudėtingi TSRS ir Lenkijos santykiai. Bet tuo pačiu metu Ukrainos TSR spauda, pagal Komunistų partijos liniją, palaikė neigiamus Lietuvos vertinimus. 1923–1925 m. pasirodydavo vis daugiau publikacijų, skleidusių ideologinius stereotipus apie Lietuvą. Lietuvos valstybė buvo kaltinama ir dėl pastangų kurti „buržuazinę“ Baltijos šalių koaliciją prieš TSRS, ir dėl vykdomo „baltojo teroro“ prieš savo pačios darbininkus. Propagandinė mašina Lietuvai pavaizduoti pasitelkdavo ryškias klišes, tarp kurių pasitaikė ir tokių oksimoronų kaip „buožinė-klerikalinė Lietuva“, „buožinė-buržuazinė“ arba tiesiog „buožinė Lietuva“.